
ANTONII

Posseuini Societatis IESV.

PRIMUM

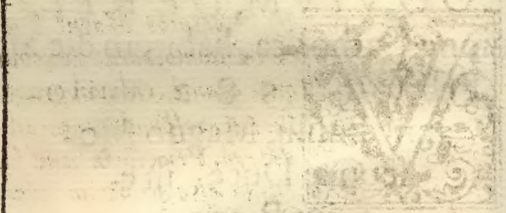
PUBLICUM COL-
LOQVIVM, DE RELI-
gione Catholica, habitum die 21.
Februarij 1582. cum Io-
anne Basilij, Magno Mo-
scouiae Duce, in e-
ius Regia.

SENATORIBVS

*Eius, ac centum alijs Proceribus
praesentibus.*

PRIMUM

Publicum Colloquium, de religionē Catholica, cum Magno Moscouiæ Duce habitum.

Bi Senatores Magni Ducis Antonio, varijs de rebus quas ei ante triduum proposuerat, responderunt; addidēre, Principem haud solitum esse priuatim agere quidquam de magnis rebus, quanta isthac erat (erat autem de religione) quam ipse Antonius, Pontifice Max. mandante, Stariciæ quidem superiore æstate, sed & tum Moscuam veniens, Principem rogauerat. Adiecēre, Principem vereri, nequa ex colloquio de religione contentio, inter se, atq; Antonium oriretur, qua vel ipsum cum Stephano Rege compositæ pacis beneficium minueretur, aut molestiam Antonio faceßeret. At Antonius cūm

Primum Colloquium,

dixisset, sperare se, nullam contentioni cum tanto Principe se causam præbiturum; id quod totum, quod proposuerat, spectare ad arctiorem Christianorum Principum cum Principe coniunctionem; nec verò se ab eodem colloquio cogitasse secernere Senatores, si ita Princeps expedire iudicasset. Re Principi à Senatoribus relata, accersitus est eum ad locum, in quo Princeps cum Senatoribus suis, centumque alijs Proceribus, & primarijs aulicis confederat.

Tum orsus Princeps, & ijsdem verbis pronuntiatis, quæ Antonio paullò antea retulerant Senatores, Vides, inquit, mihi quinquagesimum iam annum agenti, non adeò diuturnum vitæ spacium superfuturum: ea porrò in religione me educatum, quæ vera Christiana, quæque mihi mutanda non sit: Instare autem iudicii diem, in quo DEVS iudicaturus sit, nostrane, an Latina fides veritate nitatur. Neque tamen, ait, improbo, quòd à Gregorio xiiij. Põt. Maximo missus, officio isto fidei Romanæ tuendæ fungaris: quamobrem ea dicere potes, quæ libet.

Tum Antonius, Serenissime Princeps, inquit, singularium beneficiorum, quæ erga me
contulisti,

contulisti, præcipuum hoc est, quo mihi concedis, ut de summa re colloquar hodie tecum. Scito autem, Pontificem Maximum, nequaquam tibi esse auctorem, antiquissimam ut Græcam religionem mutes, qualem Patres, ac legitima Synodi docuerunt. Quin verò hortatur, ipsam ut quænam fuerit nôris, & amplectaris, atq; adeò, quidquid ex ea in tuis ditionibus integrum est, retineas. Quod si feceris, iam non erit Occidentalis, & Orientalis Ecclesia, sed vnum omnes erimus in Christo: nec tua templa, nec sacra, nec Sacerdotes declinabimus, à quibus recta fide, & ritè mysteria Diuina administrabuntur.

Ceterum, quòd nunc id eius Sanctitas tibi proponat, ne mirère: nam & vrgetur à Christo, à quo sibi demandata est pascendi Christianam Ecclesiam cura, ac tuæ in primis litteræ eum permouerunt, de fœdere inter Principes Christianos per eius Sanctitatem procu-
rando. Quæ item à te ad Stephanum Regem scriptæ sunt de fidei vnitatem, quam Constantinopolitanus Imperator, vnà cum Oriente, in Synodo Florentina agnouit, ac cui Moscouiæ Metropolita Isidorus, (sicut tu ipse scribebas)

Primum Colloquium,

interfuit. Adieciſſi, Catholicos, ac Romanæ fidei homines liberè in ſua fide in Moſcouia verſari, ac viuere. Quæ cum tu nemine cogente ſcribebas, non poteſt Pontifex Max. non cogitare, quin è candido pectore, quantum te iſtiusmodi tantum Principem decuit, profecta fuerint; ac verò te ad teſtimonium veritati perhibendum fuiſſe impulſum ab eo, in cuius manu corda ſunt Regum, & ſine cuius nutu ne folium quidem arboris mouetur.

Iam cum aduerſus perfidos, & paganos nullum fortius præſidium comparari, vel arctiori vinculo conſtringi Chriſtiani Principes queant, quàm fide ea, quæ eſſe niſi vna non poteſt, hinc fœderis fundamenta iacienda ſunt; ſine quo reliqua humana tractatio, quancunq; eſſet, aut extrui non poſſet, aut extructa facili momento concideret. Itaq; alterum è duobus cogita, aut apud omnes Chriſtianos Principes, apudq; ipſum Orientem; cum ad Synodum Florentinam conuenit, fuiſſe veram Chriſtianam fidem: aut tuam, niſi eadem ſit, ab illa ſic diſcrepare, neceſſe vt ſit, vt altera vtrius partis fides errore non vacet; quo certè errore pernicioſior nullus eſt. Quod ſi is, de

quo

quo tute scripsisti, tantus Imperator Io. Emmanuelis, & quidem, ut iterum dicam, una cum tuo Metropolita reliqui Orientales, non temerè fuerunt permoti, cur in sola Ecclesia Romana veram esse fidem, & eam ipsam, quã uniuersa Græcia, & Asia integram antiquissimè seruabat, agnoscerent: ecquid tibi reliquum est. ut agas, nisi ut vel eandem semitam teras; vel si dubitas, quin eadem, quæ acta sunt in Concilio Florentino, tibi proponantur, accerse Interpretes Græcos, atq; ex ipso Byzantio libros ipsos Patrum Græcorum pete; nisi vel nostris Græcis, et ab ipsismet penè auctoribus propria manu conscriptis, vel mihi ex iisdem eandem tibi ostēsuro fidem adhibes. At verò si ex eadem Synodo Florentina, quã tibi Græcè editam à Pontifice Max. attuli, præcipua quædam Patrum loca exponi volueris, id libentissimè faciam; eo apud DEVM lucro, ut seriò sperare quoque possis, fore ut certioribus, quàm hactenus factum est, insignibus, ac titulis, Orientis Imperator non ita multò post appelleris, si in Orientem Orthodoxam, & Catholicam fidem promoueris; ad quam rem non decrunt Principes Christiani,

qui alij

Primum Colloquium,

qui alijs ex partibus tibi opem sedulò ferant.

Ad ea Princeps respondit, Se Pontifici Maxima non scripsisse de fide, de qua nec modo loqui cogitaret, tum ne quid sibi excideret, quod ægrè deinde laturus esset Antonius; tum quia sui muneris esset, temporalia, non Spiritualia administrare; nec ad eam rem quidem se à suo Metropolita benedictionem accepisse. Ceterum se non in Græcos, sed in Christum credere. Ad Imperium Orientis quod attineret, Domini esse terram, quam pro sua voluntate, quibus illi placeret, esset daturus. De Florentina Synodo, deq; Moscouiæ Metropolita Isidoro, nihil omnino locutus; etiam tacuit ad ea, quæ ad religionis vinculum pertinebant, quo vno aduersus hostes CHRISTI nominis, essent Christiani Principes obstringendi. Pollicitus autem iterum, se præstiturum id, quod eâdem die per Senatores Antonio promiserat, ut Catholici Sacerdotes à mercatoribus cum Legatis liberè possent in Moscouiam adduci, in eaq; commorari, & Catholicis Sacramenta ministrare: negauit tamen se concessurum, ut publicos conuentus, aut Ecclesias, ad quas Rutheni accederent, haberent publicas: porro ea

de re

de re fidem, magno suo signo obsignatam, se Antonio, priusquam discederet, traditurum, quod quidem antea is Stariciæ impetrare nequiverat.

Tum Antonius Principem rogavit, ut dignaretur aperire, quid de toto hoc religionis negotio sentiret: neque enim quidquam à tanto Principe sibi molestum accidere posse. Quod autem non in Græcos, sed in CHRISTVM crederet, id optimum esse, ac propterea testimonium Græcorum Patrum ab Antonio afferri, ut ex ijs, quibus tanquam grauioribus testibus fidem haberet, intelligeret ipsam verissimam, & Orthodoxam fidem, qua in CHRISTVM credimus, & tendimus, à Summis Pontif. istis Romanis semper edoctam fuisse.

Nos, inquit Princeps, iam ab ineunte Christiana Ecclesia fidem Christianam hausimus, cum Andreas, Petri Apostoli frater, in has regiones venisset, ac Romam profectus esset; deinde Volodimero ad fidem conuerso, religio latius propagata est. Itaque eodem tempore, quo vos in Italia, nos in Moscouia Christianam fidem accepimus, quam & integram seruauimus; cum in Romana fide septuaginta fides

sint,

Primum Colloquium,

sint, vel te Antonio teste, qui id mihi Staricia significasti.

Antonius (qui intelligebat ea à Principe dici, quòd ipsemet Antonius, occasione oblata, non semel Senatoribus, atque alijs ostenderat, mille et ducentos ferme annos Christianam fidem in Italia fuisse, antequam Moscouia CHRISTO nomen dedisset) de Sancto Andrea pauca locutus, ne quid grauius in Principem, quasi haud vera dicentem pronunciret, adiecit: Inconcuſſa, & eadem fides semper Romæ stetit, quam Petrus, & Paulus initio prædicârunt: pro ea sanguinem fudere penè trecentos totos annos, qui Petro successêre Pontifices: inde reliqui, pacatoria licet tempora habuerint, eandem tamen varijs in fluctibus sine naufragio illæsam seruârunt. Septuaginta, de quibus dicis, Romæ fides non sunt, sed vna est, quæ septuaginta, atque adeò plures ex Luthero enatas hæreses (quas isthic permittis in paucis quibusdam Liuonum reliquijs, de quibus tibi Stariciæ scripseram) anathemate ferit, atque intrepida fronte persequitur; sicut & cum Orientis, atque Aphricæ hæresibus semper fecit.

Quòd

Quod dicis, Antoni, inquit Princeps, Pontifices Max. Sanguinem pro fide CHRISTI fudisse, id bene habet. Dixit enim Saluator; Nolite timere eos, qui interficiunt corpus, animam autem non possunt interficere.

Et propterea, respondit Antonius, nos & in Moscouiam fidenter in DEI nomine venimus, & ad Indias, atq; ad reliquum Orbem terrarum Pontifex Max. alios mittit, qui omnia pro CHRISTI nomine subeant, ut eius veritas innotescat, & crucis trophæum quàm latissimè excitetur.

At Princeps ista declinans, Scriptum est, inquit, Euntes ite, docete omnes gentes, prædicate Euangelium omni creaturæ, baptisantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Omnes id Apostoli cùm fecerint, nec alius alio maior fuerit; ab ijs profecti sunt Episcopi, Archiepiscopi, Metropolitæ, atq; alij plures, ex quibus et nostri sunt in ditionibus nostris.

Quoniam, Antonius ait, quod ex Euangelio citasti, Verbum DEI est, propterea id indubitanter credimus: at & eidem ipsi CHRISTO, qui reliquos Apostolos pari auctori-

tate,

Primum Colloquium.

tate, sed tanquam delegata potestate, misit in mundum (quia sic fidei ubiq; promulgandæ necessitas exigebat) credendum est, qui soli Petro, quod alijs Apostolis nunquam fecit, regni Cœlorum clauēs, fratrum confirmationem, ouium pascendarum curam demandauit. Quod si profecti à cæteris Apostolis Episcopi, potestatem suam retinent: quanto magis retineat Petri Sedes, aduersus quam (quod alijs Apostolorum Sedibus dictum non est, ac propterea in multis prouincijs eorum successio, & religio, aut variata est, aut interijt) nec inferi portas præualituras, & eam ad consummationem vsq; sæculi duraturam, irreuocabili promisso testatus est is, qui veritas est, ac non mentitur DEVS?

Tum Princeps: Nos Petrum, pluresq; Pontifices Max. sanctos agnoscimus, Clementem, Syluestrum, Agathonem, Vigilium, Leonē, Gregorium, & alios. At verò, qui eos secuti sunt, quonam modo Petro successerunt; aut, cum improbè vixerunt, eadem cum auctoritate in Sede resident Petri?

Facile, inquit Antonius, pro tua sapientia, Princeps, intelligeres, eadem cum aucto-

ritate,

ritate, qua Petrus, reliquos Pontifices Max. usq; ad hæc tempora Ecclesiam administrasse, si, quod verissimum est, patereris ostendi tibi; eorundem, quos probas, antiquorum Pontificum libros, Canones, Doctrinam, atque inprimis Diuini verbi expositionem constanter eos esse secutos. Quod ad probitatem, aut improbitatem vitæ spectat, non agam longius, tum quoniam virtus Sacramentorum, et Ecclesiæ administratio, delata Pontificibus, non ab hominum vita, sed ab immobili instituto Christi pendet; tum quoniam non omnia vera sunt, quæ ij, qui abscissi à CHRISTI corpore sunt, nimio ausu (cùm neq; ea viderint, de quibus affirmant, aut negant) pleraq; solent licentiùs effutire, ne de sua ipsorum vita reliqui audeant proferre veriora. Obsecro autem te, Serenissime Princeps, vt pro tua benignitate mihi respondeas, nùm tu, qui post quingentos annos Volodimero successisti, istius imperij legitimus sis hæres, atq; successor? Cui cùm Princeps annuisset, adiecit Antonius: Iam si quis de tui, vel maiorum tuorum auctoritate vellet obstrepere, si qui pro humana fragilitate, aliquid commiserunt, ecquis illum meritò redar-

Primum Colloquium,

guendum, ne dicam plectendum esse, non existimaret?

Quo Sermone cum interius magis urgeretur, quam antea ostenderat (cum & ijs diebus quidam Angli hæreticissimi, & Medicus Hollandus Anabaptista, multa Principi obtrussissent, aduersus Pontificem Maximum) ferè assurgens, Scito, inquit, Pontificem Romanum non esse Pastorem. Quam iniuriam cum eò iniquius ferret Antonius, quòd in tanto Procerum confessu, aditum ea vox præcluderet ad fidem, adolescentem interpretem (ceteroquin fidum, & Catholicum, sed quòd sibi à Principe timeret, hæsitantem) animauit ad dicendum: Cur igitur ad eum de tuis rebus misisti; quem item Pastorem Ecclesiæ tu, tuiq; præcessores semper appellârunt?

Tum Princeps excandescens, atq; omnino assurgens, cum crederent omnes fore, ut pedito illo suo (quo tanq; Pontificio pastoralis utitur, cuius extremæ parti cuspis ferrea infixa est) Antonium (ut & alios, atq; adeò filium ipsum, solitus fuit) percuteret, atq; interficeret; Fuere, inquit, in foro rustici, qui te docuerunt, ut mecum æquè ac cum rustico loquereris. Quæ

verba

verba cum æquabili facie Antonius excepisset. Scio, ait, Serenissime Princeps, me cum Principe prudente, ac bono loqui, erga quem non solum ipse fide, atq; obsequio, quod in pace componenda expertus es, verum etiam ipsemet Pontifex Max. paterno, ac singulari amore fertur: qui si quid dicimus, eò id meliorem in partem spero à te acceptum iri, quod & verba CHRISTI sunt, quæ profero, & tu mihi, ut de his rebus liberè loquerer, concessisti. Sic complanato illius animo (ut mirarentur Senatores, ac reliqui Proceres) cum iterum consedisset, quatuor identidem pergebat (pacatioribus licet verbis) obycere, ab iisdem hæreticis instillata: Quòd Pontifex in sella gestaretur: Quòd crucem in pedibus ferret: Quòd sibi raderet barbam: Quòd faceret se Deum. Ad quæ cum Antonius obtinisset, ut posset respondere, (videbat enim astantes, rebus exterioribus, falsisq; calumnijs, addita Principis auctoritate, sic commoueri, ut quidam dicerent, Antonium illicò esse in aquam demergendum) ita locutus est: Quòd Pontifex Max. aliquando in sella gestatur, id non ad fastum, sed ad benedicendum frequentissimo populo,

Primum Colloquium,

solemnioribus diebus festis, in nomine non suo, sed Sanctissimæ Trinitatis, sit. Porro una cum alijs plerumq; familiarissimè incedit; ac sæpe pedibus, religionis gratia, pia loca obit. De cruce autem, quam gerit ad pedes, non te, ait, lateat Princeps, quòd cùm populi initio ad pedes Apostolorum prosternerent sese, idem successoribus S. Petri frequentissimè acciderit. Qui ne sibi is honor omnino deferretur, crucem apposuerunt, quam osculantes agnoscerent, ac venerarentur crucis CHRISTI mysterium; quòd quid Pontifices haberent, aut possent, id se CHRISTI Domini merito, ac passione assecutos indicarent. Atqui (inquit Princeps) dedecus est gestare crucem in pedibus, nam & ignominie loco habetur à nostris, si sub ipsum pectus ad ventrem crux aliqua dependeat. Videbat autem aliquibus eorum, qui Antonium in itinere erant comitati, puerulum sub ipso pectore, cruces de collo pendentes. Cùm CHRISTVS (respondit Antonius) toto corpore crucifixus sit, & nos toto corpore cum CHRISTO cruci confixi esse debeamus, nihil piaculi committimus, si qua in corporis parte ad pietatem crux geratur:

quam

quam pietatem Diuina Sapiencia de corde in primis, ac conscientia pura potius, quàm de externa positione dijudicat. Ac quidem de pedum osculatione (præterquam quòd Pontifex Max. pauperum pedes lauat, & deosculatur) certè nemo est, qui cùm illi pedes deosculantur, Diuinum seputet honorem deferre. Ceterùm id, ita prædicte per Ecclesiam DEO & aliàs, & per Esaiam septingentos ante annos, quam CHRISTI Ecclesia fundaretur, necessariò futurum erat. Hæc dicit Dominus (inquit Propheta) Ecce leuabo ad gentes manum meam, ad populos exaltabo signum meum, & offerent filios suos in vlnis, & filias suas super humeros portabunt, & erunt Reges nutricij tui, & Reginae nutrices tuæ: vultu in terram demisso adorabunt te, & puluerem pedum tuorum lingent. Nunquid igitur, Princeps, quoniã Dominus DEVS (cùm qui gentilibus Regibus honor deferrebat, eum suis detulit seruis, quos lucem, petram, fundamenta, et proprijs sibi DEO titulis decorauit) non debebat in rem conferre promissum suum, vt non solùm oscularentur, sed ad maiorem Diaboli confusionem, lingeret eorum pedes, vt ait

Primum Colloquium,

Scriptura, quos CHRISTVS Ecclesiæ suæ pro tempore præfecit? Sed & priuatis istis Episcopis tuis populi sese tui ad terram prosternunt, & qua aqua sibi in templis abluunt manus, ea, licet sordida, oculos, faciemq; reuerenter aspergunt. Tu autem sapiens es, qui non ignoras, si quis Legatis, ac Proregibus, aut Præfectis à populo, vel adeò à magnis Dominis honor deferatur, eum in te redundare: qui cum à DEO auctoritatem acceperis, an DEO adimit honorem is, qui hunc honorem propter DEVM tibi, tuisq; tribuit?

Tum Princeps: Et nos, inquit, ut sumus Princeps Christianus, quotiescunq; ad nos venit Metropolita noster, ei obuiam cum omnibus nostris procedimus, manumq; illius osculamur; at non facimus illum DEVM.

Ergo & tu, ait Antonius, ob istam speciem spiritualis auctoritatis, non subdito tuo tum, sed DEO putas honorem tribuere: quãuis multo maior ei debeat, cui DEVS vniuersam Ecclesiam tradidit administrandam, quàm qui Metropolitæ alicui deferendus sit, si tamen Canonice electus, riteq; confirmatus sit. Neq; verò DEVM ipse Pontifex Max. se

facit,

facit, qui pluribus omiſſis titulis, quos iuſtè poſſet adſciſere, Seruum ſe DEI ſeruorum vocat. Ac cùm id re ipſa omnibus cum nationibus, quæ ſub cœlo ſunt, vt tuus vidit Seuerigenus, exhibeat, tum in vniuerſum orbem terrarum, ad DEI, Chriſtiq; filij eius nomen prædicandum, continenter operarios mittit, quod quidem nemo vnquam Patriarcharum Orientis aut fecit, aut facere potuit.

Iam quod ad barbam attinet, ſanè eam ſibi radere non facit, quàm ſatis prolixam habet; ac ſi radere iuberet, nihil proinde mali committeret, cùm qui id fecêre ſancti, & priſci Pontifices, quorum effigies adhuc in antiquis numiſmatibus cernuntur, iuſtas & pias ob cauſas facere pro varia temporum ratione potuerunt. Aliud enim eſt, quod in Apoſtolicis Conſtitutionibus à S. Clemente Laicis præſcriptum eſt, ne raderent barbam, nempe vt & caput ſeſe vxorum ſuarum oſtenderent, nec porro illam ſibi abſcinderent, quemadmodum Turcæ ad immundiciem, libidinemq; faciunt: aliud autem, quod Sacerdotibus licet, ſi qui ob myſteria corporis & ſanguinis CHRISTI religioſè tractanda, fugiendamq; oſtentationem id faciunt.

Primum Colloquium,

Quæ cum dixisset Antonius, ne quid offensionis in animo Principis restaret, manum ipsius petijt vt oscularetur: quam cum ille benigne porrexisset, Non solùm, inquit, manum tibi tradam, verùm etiam te amplectar. Itaq; assurgens, bis totis vlnis, magna cum astantium admiratione, amplexus Antonium, ac se excusans, quòd agere de religione noluerat, ne quid sibi grauius excideret, illum amanter ab se dimisit. A prandio verò tres Proceres ad Antonium cum cibo, & potu; ac post horam alteram Aulicum cum vario potuum genere ad eundem misit. Qua iterata beneuolentiæ significatione, pleriq; omnes obstupescebant, cum id cum Legatis, aut Nuncijs Summorum Principum facere extraordinariè non consueuisset, ac verò prorsus actum de Antonij capite paulò antè existimassent. Ea verò, quæ secuta est, nocte, Princeps ad Antonium misit, vt quem locum sibi ex Esaia recitauerat, eum mittere scripto ad se vellet, quod postridie eius diei addita Patrum expositione fecit; atq; his quinque Gennadij Patriarchæ Constantinopolitani Capita, de primatu Pontificis Max. adiunxit, quæ Ruthenicè verti in itinere procurauerat,

rouerat, tum eandem ob causam, tum ut aliquando Gennadius totus Ruthenicè prodiret in lucem.

ALTERVM DIE XXIII.

Februarij Colloquium Antonij Possleuini cum Magno Moscouiæ Duce, ac cum Senatoribus eius.

A die frequentissimo populo, aulaq; Principis pleniore, quàm antea, euocatus ad Principem Antonius accessit. cum extraordinarijs illis beneuolentiæ argumētis, non ab omnibus in bonam partem acceptis, nonnulli vererentur, quin Antonio, ac suis aliquid grauißimum accideret; cumq; præsertim Antonio significatum fuisset, Principem ei velle publicè ostendere librum, quod tum deniq; non fecit. Itaq; Antonius, iussus, atq; adeò omnes de suo comitatu animauit ad bonam fidei con-

Primum Colloquium,

festinarem re ipsa faciendam. si quid ab illa gente contigisset, eosque proinde Sacramentis expiavit, & sanctis reliquijs munivit. Verumtamen, siue quoniam Principis animum Diuina sapientia emolliuerat. siue quod seruis DEI digressibus eam pro CHRISTO in Moscouia patiendi palmam tempus in aliud seruabat, factum est, ut Princeps, cum primum Antonium vidit, non solum (ut solebat) iusserit eum sedere medio in procerum confessu, scamno è regione Principis locato, & tapete instrato, verumetiam omnibus ad se accersitis Senatoribus suis, sic satis alta voce locutus sit: Antoni, si quid tibi heri dixi de Pontifice Max. quod tibi displicuerit, rogo te, ut mihi parcas, nec velis id eius Sanctitati referre. Volumus enim cum eo (quanquam inter nos, & vos nonnulla diuersa sunt in fide) ceterisque cum Christianis Principibus amicitiam, fraternitatem, atque unionem habere. Itaque hac de re tecum ad Pontificem Legatum mittemus, nostrique Senatores reliqua nostro nomine tibi ad ea, quæ nouissime nobis proposuisti, respondebunt.

Antonius gratijs Principi actis, eiusque benignitate commendata, se non minus in reliquis

eius

eius negocijs procurandis fidelem fore dixit, quàm in pace cum Stephano Rege componenda expertus fuisset, sicq̃ cum Senatoribus ad solitum conclaue secedens, quod matutini temporis restabat, id per aliquot horas audiendis Senatoribus, & cum eis agendo de rebus grauissimis, impendit: quæ quidem spectabant ad res Persicas, iterq̃ ad eum Regem liquidius intelligendum; deindè ad Tartaros; ad Principum Christianorum foedus; ad pacem cum Ioanne III. Sueciæ Rege tractandam, causasq̃ vestigandas, cur Regis Sueciæ Legatis quoddam illata fuisset à Principe iniuria: inprimis autem ad religionem Catholicam, ac Ruthenam; de qua Principis nomine ab Antonio petierunt, ut scripto discrimen inter utramq̃ tradere vellet, quandoquidem in Moscouia non esset, qui Synodum Florentinam Græcam posset interpretari. Quod cum se facturum polliceretur Antonius, Gennadium integrum Latinum, quem secum attulerat, deprompsit, ac Senatoribus ad Principem dedit, ex quo posset primaria rerum capita, seu discrimina, à Latinis Interpretibus in Ruthenicam linguam verti iubere: Græcum enim eundem Gennadium antea dederat.

Alterum

TERTIVM DE RELI-
gione Colloquiũ Magni Mosco-
uiæ Ducis cum Antonio Posseui-
no, eodem in procerum consessu,
Senatoribus autẽ astantibus. Quid
item post illud cõtiguit ea ipsa die,
quæ fuit quarta Martij, & Domi-
nica prima Quadragesimæ, cùm
Euāgelium legitur. Ductus
est Iesus in desertum, vt
tentaretur à Dia-
bolo.

Et si quotiescũq; ad Principem adibat Antonius, præter Proceres eos, qui illum deducturi ad sese frequentes in vehiculis, & in equis venire soliti erant, stipatores Principis longissima serie sese contingentes,

& fer-

Et ferreis tormentis terræ innixis, ab utraq;
viæ parte tam in secunda, ubi hospitium erat
Antonij, quàm in prima Principis arce circi-
ter mille quingenti stabant; Ciues autem, et re-
liqui scalas, atrium, fenestras, deambulacra
(uti et nobiles, ac Proceres primum, ac secun-
dum Principis conclaue) replebant: id tamen,
quod quarto Kal. Martij tentare Princeps de-
creuerat, fecit, ut frequentior populus in pri-
mam arcem, arcisq; plateam conuocaretur (ad
quinq; enim hominum millia minimum æstima-
ta sunt) Aedis autem D. Virginis, cuius sep-
tem pinnacula laminis aureis contecta sunt, i-
temq; S. Ioannis fores sic panderentur, ut quod
Antonio transeunte nunquam antea factum fue-
rat, induti etiã sacris (si sacræ dicendæ sunt)
vestibus Sacerdotes Coronam in medio templi
facerent, Et preces de more Ruthenicas fun-
derent. Manserat verò Hebdomada ea Prin-
ceps in cubiculo, ieiunijs arctioribus, Et orati-
onibus plus solito vacans, quòd Rutheni feria
secunda (quod nos facimus quarta) suam, Græ-
corum more, Quadragesimam inchoent, licet à
Septuagesima carnibus (non item ouis Et la-
cticijs) ad id vsq; tempus abstineant. Ergo

tanto

Primum Colloquium,

tanto apparatu euocatus Antonius, ubi Principem conspexit, sedere iussus mox ab ipso ad se proximè vocatus, eum ita loquētem audiuit.

Antoni, relatum est nobis à Senatoribus nostris, cupere te Ecclesias nostras obire: qua in re tibi gratiam nostram (ea phrasi sæpè vtitur) ostendere volumus. Iussimus enim, ut te ad eas Procures nostri deducerent, in quibus videbis, quanto cultu Sanctissimam Trinitatem adorantes, Beatissimam item Virginem, ac Sanctos veneramur, & inuocamus. Conspicies autem, qua pietate feramur erga pias imagines, cum & Beatissimæ Virginis eam, quæ à Sancto Luca depicta est, cernes. Nec tamē videbis nos, aut Metropolitam nostrum in sella gestari.

Antonius, cui nec opinanti ea verba dicebantur, cum etiam paucos ante dies Princeps veniam ab eo de eiusmodi verbis petisset, hortatus interpretem ut altius loqueretur, ita respondit. Quæ ad Diuinum honorem ritè, pieq; fiunt, ea ea nos comprobamus, & extollimus: sed quod attinet ad meam templorum tuorum visitationem, scito me à nemine petisse, ut Sacro, precibusue tuorum Sacerdotum interessem: noui

enim,

enim, quæ in ijs apud vos aguntur. Quousque
verò inter nos de fidei negotio conueniat, ac ru-
us Metropolita ab eo confirmetur, qui eius Se-
dem tenet, cui Dominus dixit: Confirma fra-
tres tuos, non possumus istis eorum actionibus
interesse. Ad Pontificis Max. gestationem
quod attinet, dixi tibi, id ad benedictionem
populo impertiendam fieri: quamuis ea digni-
tas tanta sit, ut ipsam CHRISTI Domini di-
gnitatem, Apostolicæ Sedi collatam, expe-
diat ita quoq; monstrari. Plus verò est, quod
populi isti deferunt honoris Episcopis tuis (si
Episcopi sunt) cum qua abluunt manus, eam
suis oculis, alijs q; corporis partibus inspergunt,
se se autem ijs Episcopis persæpè ad terram in-
clinant, ac terram fronte percutiunt. Quæ
verba cum Princeps extepisset: hoc aquæ my-
sterio (inquit) CHRISTI resurrectio desi-
gnatur.

Ne tibi (respondit Antonius) negotium hi-
sce de rebus facescam, licebit Serenitati tuæ
hæc perlegere, quæ tibi, mandato tuo, de di-
scrimine inter Catholicam, & Græcam fidem
conscripsi: ex ijs enim etiam intelliges, quæ
de multis huiusmodi rebus, si velles, possent
responderi.

Primum Colloquium,

respondendi. Quod scriptum cum Princeps accepisset, iussit, ut Antonius adduceretur ad B. Virginis templum, sed ei iam ex cubiculo exeunti Princeps inclamavit: Vide Antoni, ne Lutheranum aliquem in Ecclesiam inducas. Cui Antonius: Nos, Princeps, Lutheranos, nisi resipiscant, non admittimus, neque nobis ulla cum eis coniunctio est. Sic igitur descendentes Proceres, Antonium ad dexteram partem aedis B. Virginis, una cum suis, sistere conati sunt, expectaturum, quousque Princeps veniret: ceterum nulla de re eiusmodi praemonitum, atque eo minus id cogitantem, quod discrete Principi declarauerat, se nulli Sacro, aut precibus eorum publicis interfuturum. Itaque re animaduersa, se inde sensim (sed liberè) cum omnibus suis subduxit Antonius: cum ei Proceres identidem protestarentur, eum, qui in reliquis rebus omnibus erga Principem suum rectè se gessisset, ea in re magnam iniuriam Principi inferre. Quibus cum rationes sic afferret, ut frequens populus miraretur, ceterique nobiliores essent attoniti, diuorem aliquem casum aduersus Antonium expectantes; ecce Senatores admoniti, qui iam cum Principe ip-

psam in

Sam in plateam descenderant, ad Antonium satis ab æde illa iam remotum accedunt; sciscitati, causam Principi referunt, quem Sacerdotes quidam, prælata Beatissimæ Virginis imagine, præcedebant.

Tum Princeps media in platea cum omnibus aulicis subsistens, manuq; caput fricans, ambigens quid ageret, tandem Senatores remittit Antonio, dicentes, eum quidem descendisse, illiq; gratiam suam ostendere voluisse: verum enimvero cum eam nollet admittere, integrum ei relinqui, ut in palatium ad solitum conclave ascenderet, quò Senatores paulò post de negocijs, de quibus agebatur, essent venturi. Sic Principi ad ædem appropinquant Metropolitæ, cum aliquibus Episcopis, & Sacerdotibus exiens, obuiam venit; salutatum, in ædem deducunt; crucem osculandam tradunt. Ea verò in æde suggestum, & Cathedram pro Antonio excitatam fuisse, ut omnia cerneret, ac deinde aliquid ei de fide obijceretur, à nobilibus postea audiuit. Itaq; vitata ab Antonio ea tempestate, & manus Metropolitæ deosculatione, quam Princeps optauerat, ubi in conclave ascendit Antonius, hinc ex pectore plena reliquiarum cruce de prom-

Tertimum Colloquium, 1107

pta, cum suis omnibus, qui erant quindecim, satis alta voce, genibus flexis, hymnum, Te Deum laudamus recitavit. Id quod nobiles Antonium prosecuti, cum perquirerent, quid id esset; cognovissent autem ab eo gratias Deo actas, quod Christianam veram fidem cum suis constanter, ac publicè defendisset, mirificè affecti sunt, ut non solum obmutescerent, verum etiam expallescerent. Hanc enim à teneris annis Mosci opinionem imbuerunt, sese ut solos veros Christianos existiment, reliquos (licet Catholicos) immundos, hæreticos, aut errantes putent. Sed & eius ingenij Principi res illa molestissimè accidit, cum hominis à Pontifice Max. missi præsentia, & erga Metropolitam suum demissione, gentem illam in schismate stabilire cogitasset, quasi Pontifex Max. Antonium, ad id officium præstandum, veritate agnita, misisset: quemadmodum antea Smolencij per Episcopum, aut Vladicam illam, deinde verò Nouogardie magnæ per Archiepiscopum frustra tentaverat. Itaque astuto in astutia sua comprehenso, facti illius publici testimonium in cordibus Moscorum diu, ut sperandum est, hærebit, cum re ipsa coram Principe suo viderint, quam putant sese ha-

bere

bere fidem, eam ab Orthodoxis & Catholicis ne dignam quidem aestimari, ut ipsorum ritibus pius aliquis intersit.

Cum itaq; hæc acta fuissent, Senatoribus ad Antoniū venientibus, rationes ab eo allatæ sunt, cur Princeps, si quid gratiæ (ut aiebant) Antonio ostendere voluisset, nec Pontificem Max. à Christo institutum carpere coram omnibus debuisset: nec cogitare eos, qui ab illo mitterentur, inferiores esse Metropolita, qui ne Metropolita quidem esset, cum & aliter, qui diceretur Metropolita, esset in Monasterio superstes; alius verò, quod liberiùs Principis mores reprehendisset, una cum omnibus suis fuisset combustus, ac nemo eorum à CHRISTI Vicario fuisset confirmatus. Tum de veritate Catholicæ fidei plura locuto Antonio, cum aures & animum Senatores adhibuissent, ipsi, cum omnia Principi sese relatueros polliciti essent (sicuti ea ipsa die fecerunt) ad alia rerum capita ex scripto responderunt, quæ Antonius aliquos ante dies Principi proposuerat.

FINIS.

QVITY 2 GRA

CL. F. K. W. H. N.

11 annis in rebus fidei

lenitiamus p. p. p. p. p.

claus. Cathol. & Gra.

et H. H. H. H.

3. 3. 3. 3.

TR. A. H. T. A. N. V. O.

no p. p. p. p. p. p. p.

magn. cons. p. p. p. p. p.

p. p. p. p. p. p. p.

M. H. H. H. H.

et. p. p. p. p. p.

H. H. H. H. H. H. H.

bus p. p. p. p. p. p.

totum. G. H. H. H.

notum. p. p. p. p. p.

in. H. H. H. H.